

תרגיל 1 - תרגול בנוסח בחינת הבגרות

1. א. התופעה - העולם מציב את האדם במרכז, הכל סובב סביב ה'אגו' וה'אני' של האדם. העולם מעודד את האדם לטפח ביטחון עצמי, להיות מפורסם, להתהדר בהישגים. הכל הופך למוחצן יותר - למי שיש כסף מפגין זאת בבגדים, במוצרי הטיפוח.
- ב. עמדתו של הכותב היא הסתייגות מוחלטת מתופעה זו. היעד של האדם אינו צריך להיות טיפוח הגאווה אלא טיפוח הענווה. האדם צריך להיות צנוע ולא ראוותן. להבלטת ה'אני' יש השפעות שליליות.
- ג. כל אחד כותב את דעתו האישית: לפי דעתי, יש להתרחק מטיפוח ה'אגו' כי.... או אני תומך בדעתו של כותב המאמר...
2. הבעיה בהתעסקות סביב ה'אני' - הפולחן העצמי אינו יודע שובעה. הוא מנמק את דעתו עם דוגמה מחז"ל שהקנאה והכבוד מוציאים את האדם מן העולם.
3. א. לתופעה זו אין סוף כי האדם כל הזמן מטפח את ה'אני', את ה'אגו' שלו. הוא כל הזמן מראה הצלחה ועושר. אדם שהתרגל להרשים כל הזמן את חבריו יחפש כל הזמן דרכים חדשות לנקר את עיני הסובבים אותו (הטרופ הוא כמו מעגל).
- ב. כל אחד כותב את דעתו האישית.
4. תחושת הריקנות היא התחושה שמרגישים אחרי שכל הפרסום מתפוגג ונעלם. שיכרון ההצלחה הוא רגעי. הכותב מסביר את תחושת הריקנות על-ידי דבריו של במאי סרטים יהודי מפורסם בגרמניה שסיפר כי הצמא של הרדם לתהילה מטלטלת אותו, וכי אחרי הסיקור התקשורתי והפרסום שקיבל אחרי עשיית סרט מוצלח הוא נשאר לבד בלי כלום.
5. שתי דוגמאות התומכות בטענה כי היעד אינו טיפוח הגאווה אלא דווקא הענווה:
- א. שאול המלך "נחבא אל הכלים".
- ב. משה רבנו שהיה עניו מכל אדם.
6. א. השדה הסמנטי "תכונות חיוביות" - ענווה, פשטות, צניעות.
- ב. השדה הסמנטי "תכונות שליליות" - קנאה, תאוה, גאווה
- ג. ה"תכונות חיוביות" מתייחסות למי שהולך על-פי ערכי התורה, ואילו ה"תכונות שליליות" מיוחסות לאלה שהתרחקו מערכי התורה ועסוקים כל הזמן בטיפוח האגו שלהם ומה שמזין אותם הוא הפרסום.
- ד. שני השדות הסמנטיים שלעיל משרתים את טענת הכותב. על-ידי השדות הסמנטיים מראה הכותב את הניגוד בין שני סוגי האנשים - זה שדואג כל הזמן לטיפוח ה'אני' וסוגד לפרסום ולסיקור התקשורתי וזה שמאמץ את ערכי התורה מטפח את הענווה.

7. שני אמצעים רטוריים + הדגמה
1. דוגמה מהתוכן: דוגמאות, כגון במאי הסרטים, משה, שאול המלך, שיבוץ פסוקים, אמרות " אם כל חטאת", "הקנאה והתאוה והכבוד מוציאים את האדם מן העולם", "אין אני והוא יכולים לדור"
  2. אופן הכתיבה: שימוש בגוף ראשון - כמה התרחקנו מהערכים...; שימוש בגוף שני - "אם יש לך כסף, דאג שיראו זאת."

תרגיל 2 - תרגול בנוסח בחינת הבגרות

1. שלושת הדברים שהשכלה אקדמית מקנה לאיש שיווק:
  1. כלים לחשיבה ולניתוח בעיות
  2. כלים לניתוח פיננסי ועסקי
  3. יכולת אבחנה בין עיקר וטפל
2. א. סקרנות.
 ב. אפיון יש השיווק המעולה: פתוח למידע, בעל רצון וכמיהה, בעל יצר מציצנות.
 ג. דוגמה: האדם הסקרן ישב בבית קפה ויקשיב לשיחה של אנשים היושבים לידו, מתוך השיחה הוא יקלוט רעיונות.
 ד. שתי הדרכים לפיתוח תכונת הסקרנות:
  1. לימודים.
  2. יציאה לחופשה.
 התרומה: משתי דרכים אלה איש השיווק יכול לקבל השראה ורעיונות חדשים.
3. א. השאלה שפותחת את פסקה ד: כיצד מאתרים את הסקרנות אצל האדם?
 ב. אנו נאתר את הסקרנות באמצעות ראיון עבודה. בזמן הראיון שהוא בזמן השיחה מרגישים שיושב לפניך אדם סקרן. את הסקרנות ניתן לאתר גם בפעילויות שאינן קשורות לתחום העיסוק הישיר של העבודה. אותה פעילות תעשיר ותפתח את המחשבה.
4. א. האתגר של סמנכ"לי השיווק, לפי כותבת המאמר, הוא לבנות צוות שיווקי מבריק שעבודתו תפרוץ דרך ותהיה מקורית.
 ב. מנהלי השיווק צריכים לטפח אותה סקרנות הגלומה בעובדים (באנשי השיווק).
5. לפי הפסקה האחרונה, דעתה של כותבת המאמר היא ליצור סביבה מעוררת השראה שתעורר את סקרנותם וככל שההשראה תהיה גדולה יותר כך גם ייווצרו פתרונות שיווקיים ייחודיים מקוריים ומוצלחים יותר.

1. (1) הצגת נושא המאמר.

2. א. הכותב משווה בין הכתיבה לבין הקריאה כדי להסביר מה קורה כאשר בני האדם מאבדים את יכולת הכתיבה ביד. כשם שאמנות הכתיבה ביד נעלמת כי אנשים עובדים לכתוב בעזרת מקלדת המחשב, כך תעלם גם הקריאה מכיוון שאף אחד לא יידע לפענח את כתבי היד משום שבני האדם מתרגלים לאותיות דפוס.

ב. כותב המאמר מסכים עם השוואה זו. כותב המאמר אומר: "זו עובדה" (שורה 8), הקריאה של כתיבה ביד הולכת וגוועת (נעלמת) בשל כתיבת הספרים באמצעות המקלדת ולא בכתב יד.

3. לפי המאמר, חשוב ללמד את הילדים לכתוב ביד באמצעות כלי כתיבה משום שכתבה ביד מקנה מיומנויות חשובות לילד - הוא לומד איך ללמוד, קונה הרגלים כיצד לבטא את עצמו.

4. שני חסרונות לתקשורת שבעל-פה:

1. שכחה
2. טעויות

5. ארבע מטרות לשימוש בכתב יד:

1. לתעד עסקאות כלכליות
2. לנהל חשבונות
3. ליצור שירים וסיפורים
4. לשמר מידע, היסטוריה, חוקים ומשפטים.

6. א. המהלומה הראשונה שהונחתה על אמנות הכתיבה היתה במאה ה-15.

המהלומה היא המצאת מכונת הדפוס.

ב. מהלומה זו גרמה לכך שאנשים התחילו לכתוב במכונת דפוס והמעיתו בכתיבה ביד.

7. א. החוקרים היו מגיבים על תופעה זו בצער ובכאב. לפי דעתם, יש להקנות את הרגלי הכתיבה כבר בגיל הצעיר (גן ובית ספר). הכתיבה מקנה יכולת הבעה עצמית. אם לא מקנים הרגל זה בגיל צעיר, טוענים החוקרים הדבר ישפיע בגילאים מאוחרים - האדם יצטרך להשקיע מאמץ מחשבתי בצורת הכתיבה ויכולת הבעה שלו תרד.

ב. כל אחד יכתוב את דעתו האישית כיצד הוא היה מגיב לתופעה זו. לדוגמה אני הייתי שמח אם בבית הספר בו אני לומד היה מחשב לכל תלמיד. עידן הטכנולוגיה משתלט וילדים חייבים לשלוט במקלדת כדי להשתלב בעולם...אם אי אפשר לנצח את השתלטות הקדמה אז עדיף להקנות לתלמידים את מיומנויות המקלדת מגיל צעיר.

8. כל אחד כותב את דעתו. למשל, אני מסכימה עם קביעה זו. השימוש במחשבוניס יגרום לאנשים לאבד את היכולת לעשות חישובים בעל-פה באמצעות לוח הכפל. השימוש במחשבוניס גורם לאדם לעשות פעולות בצורה אוטומטית בלי לחשוב. כמו ההקלדה במחשב אשר גורמת לאנשים לא לחשוב להפעיל את היד בכתיבה אלא הפעולה היא פעולה אוטומטית של הקלדה.....

9. א. (1) ניתן להסיק
(2) לא ניתן להסיק
(3) ניתן להסיק
(4) לא ניתן להסיק
(5) ניתן להסיק

ב. נימוקים:

- (1) האדם אינו אוהב להתאמץ, לכן הוא כותב באמצעות המקלדת ולא באמצעות כלי כתיבה. הלחיצה על מקשי המקלדת דוחקת את הכתיבה, ומיומנות הכתיבה נעלמת אט אט.
(3) תנועת הכתיבה חייבת להיות אוטומטית כדי שהאדם ירכוש את היכולת לרשום תוך כדי הקשבה.
(5) מי שלומד לכתוב בכתב יד רוכש מיומנות רבות: למידה וביטוי עצמי.

1. התפקיד הרטורי של אזכורים אלה הוא לשכנע את הקורא שמזון מהונדס אינו בריא (עובדה, כתבו על זה ספרים) וליצור קרבה לנושא - השם של הספרים מביעים את גודל הסכנה הן מבחינת היקפה "פני הבריאה כולה" והן מבחינת הפגיעה בבני האדם - כל אחד יכול להיפגע "רולטה גנטית...".
2. ב. מחקרים מדעיים מצאו כי אכילת מזון מהונדס גורמת לבעיות בריאותיות.
3. א. שני נימוקים המוצגים בספר: "רולטה גנטית..." לסכנה באכילת מזון מהונדס:
1. הגנים המהונדסים של החיידקים או של הווירוסים המושתלים בצמחים יחדרו לתוך הדני"א של הרקמות בגוף האדם.
  2. יהיו נזקים כמעט לכל מערכת בגוף: אלרגיות, רעילות, נזקים ללב ולכבד, בעיות פוריות וסרטן.
- ב. שתי דוגמאות מתוך המאמר:
1. לעכברים שאכלו עגבניות מהונדסות נמצאו פצעים בקיבתם. סוג הפצעים עלול להוביל לדימום מסכן חיים.
  2. שיעור התמותה בקרב תרנגולות שהואכלו תירס מהונדס המכיל קוטל עשבים גבוה פי שניים מאשר בקרב תרנגולות שהואכלו תירס טבעי.
- (אפשר לתת את הדוגמה על המחקר שבדק בני אדם שאכלו מזון מהונדס)
4. א. המסר העולה מן הפסקה האחרונה הוא שלא די בעתירה לבית המשפט כדי להגן על האזרחים מפני אכילת מזון מהונדס, אלא יש צורך במחאה חברתית כדי שהציבור ידע אם במוצר מסוים יש חומר גלם מהונדס גנטית.
- ב. כל אחד כותב את דעתו האישית. לדוגמה, לפי דעתי אנו חייבים לפועל למען בריאותינו ובריאות ילדינו. אם הוכח שמזון מהונדס גורם לבעיות בריאותיות אנו חייבים לגרום ליצרני המזון לידע את הציבור אם במוצר שלהם יש מזון גנטי, וכך האדם יחליט בעצמו אם הוא מעוניין לאכול אותו מוצר.
5. כל אחד יכתוב ביקורת משלו. לדוגמה התופעה המתוארת כאן היא תופעה מסוכנת. לא יעלה על הדעת שמנהיגי מדינת ישראל נותנים לנו לאכול אוכל לא בריא, אוכל מהונדס רק בשל הסכמי הסחר שעליהם חתמה המדינה עם ארה"ב. מדינת ישראל חייבת לרשום על גבי מוצרי הסויה והתירס כי הם מכילים מזון מהונדס. כל אחד צריך להחליט לבד אם הוא מעוניין לאכול את המוצר...

תרגיל 5 - תרגול בנוסח בחינת הבגרות

1. (2) לא תמיד המהירות היא המדיניות הטובה ביותר.

2. התשובה על שאלה "אז למה אנו כה עייפים, ממהרים ולחוצים?" על פי המשך המאמר:
אנו עייפים כל הזמן מכיוון שאנו כל הזמן במרוץ אחרי הזמן. אנו רוצים להספיק כמה שיותר. הטכנולוגיה בעולם המודרני עוזרת לנו להאיץ את הדברים. למשל אנו רוצים לאכול, אך אין לנו זמן לבשל - אנו שמים את האוכל במיקרוגל ותוך מספר דקות הארוחה מוכנה. מצד אחד המיקרוגל חוסך זמן, ומצד שני הוא מוסיף לנו זמן לפעולה, לעשות דברים נוספים (לענות למיילים, לדבר בטלפון וכו'). אף על פי שבעולם המודרני יכולנו להירגע כי הכל נעשה באמצעות אמצעים טכנולוגיה אנו ממהרים.

3. הכותב השתמש בדוגמה של חילוץ יוסף מן הבור כדי להראות שהחיפזון בטבעו האמיתי הוא האופן שבו משמים מכוונים את מעשי האדם לטובתו.

4. א. עבדי הזמן הם האנשים שמשועבדים לזמן, הם רודפים אחר הזמן ומנסים להספיק כמה שיותר במעט זמן.
ב. יש ליהנות מהרגע ולא לחשוב שיש דברים אחרים כי בסופו של דבר נמות. נהנה מכל רגע כי איננו יודעים מתי נמות, מתי זה יקרה.
ג. כל אחד כותב את דעתו. למשל, אני מסכימה עם דברי עבדי הזמן. צריך ליהנות מכל רגע כי חיים פעם אחת והחיים קצרים....

5. הכותב מאפיין שני סוגים של בני אדם.

א. שני הסוגים של בני אדם:

1. מהיר

2. איטי

ב. השוואה בין המהיר לבין האיטי (שני הסוגים של בני האדם):

איטי	מהיר	סוג האדם הבדלים
רגוע	לחוץ	הבדל 1
סבלן	חסר סבלנות	הבדל 2
מעדיף איכות על כמות	שטחי	הבדל 3
יוצר קשר אמיתי עם הסביבה	יוצר קשר רופף עם הסביבה.	הבדל 4

הבדל נוסף: המהיר - תוקפן ; האיטי: נינוח

ג. ההבדלים בין המהיר לבין האיטי משרתים את כותב המאמר בשכנוע הקורא כי אדם בעל אופי מהיר אינו טוב, החפיזון הוא רע, אין בו תועלת.

6. שני אמצעים רטוריים לצורך שכנוע + הדגמה:

1. שימוש בגוף ראשון רבים: "למה אנו עייפים"

2. חזרות - חזרה על אותה תבנית: ללא זמן אין משמעות, אין חברים, אין משפחה.

אמצעים נוספים:

א. פניה לנמען בגוף שני: "אין לך זמן לקרוא? קח קורס לקריאה מהירה. עסוק מכדי לבשל? קנה מיקרוגל"

ב. שאלה רטורית: "מי אינו רוצה לתכנן את סדר היום, השבוע, השנה?".

7. הכותרת של המאמר "רק לא בחיפזון".

א. דעת הכותב בעניין זה היא שהאדם הנבון ילמד לא לנהוג בחיפזון, כי מי שנוהג בחיפזון הוא מי שרודף אחרי תועלת גשמית ורגעית, ואילו החיפזון צריך שיעשה לטובתו של האדם בהכוונה משמים.

ב. כל אחד כותב את דעתו. למשל, אינני תומכת בדעתו של הכותב. מי אמר שפסול לרדוף אחרי תועלות גשמיות כמו כסף. באמצעות הכסף האדם יכול לרכש לעצמו דברים כמו מכונית, דירה, כמו כן הכסף יכול לעזור בשעת מצוקה כמו בריאות..... לעיתים אם לא נפעל בחיפזון נפספס, לדוגמה אם לא נחתום במהירות על חוזה השכירות אדם אחר יחתום ואנו נפסיד את הדירה.

דוגמה נוספת: אני תומכת בדעתו של הכותב כי אדם שנוהג בחיפזון לא מצליח ליהנות מהטוב ומהרגעים המהנים שיש לו בחיים. כי ראשו כל הזמן טרוד ולחוץ.

8. כל אחד כותב את דעתו ומביא דוגמאות מחיי היום-יום.

- 1. א.** דוגמה לנזק שעשוי להיגרם למוח בשל שימוש בטכנולוגיה המתקדמת: אדם ישמע צלצולי טלפון כל העת כשלמעשה הטלפון אינו מקבל שום שיחה.
- ב.** כל אחד כותב את דעתו. לדוגמה, דעתי: חשש זה מוצדק. בשל הטכנולוגיה המתקדמת מוח האדם מתעצב כדי לחקות את הטכנולוגיה. לדוגמה אדם שמתכתב באמצעות אסמסים בטלפון הסלולרי אוצר המילים שלו דל. הוא כותב בעזרת סימנים כמו הסיימלי. המוח מתרגל לכתוב בצורה תמציתית, והקריאה היא קריאה רגעית.
- 2. א.** הכותב משווה בין האדם המודרני לבין העכבר כדי להסביר את המצב שאליו נקלע האדם. כמו שהעכבר אולף ללחוץ על המתג כדי לקבל פרס, כך האדם המודרני אולף לבדוק כל הזמן את ההודעות בדואר האלקטרוני. העכבר לוחץ על המתג גם אם הוא לא מקבל שום תמורה כך האדם בודק את ההודעות גם אם לו נכנסה הודעה חדשה.
- ב.** "בדיקה כפייתית", תמורה.
- ג.** כל אחד כותב את דעתו. למשל אני מתנגדת להשוואה זו. לעכבר אין מוח, העכבר אינו חושב לעומת האדם. אף על פי שהאדם בודק בצורה כפייתית את הדואר האלקטרוני שלו הוא יכול לשלוט בהתנהגות שלו לעומת העכבר....
- 3. א.** הטענה המרכזית העולה מן המאמר היא שהטכנולוגיה המתקדמת משפיעה על המוח ואף גורמת לו נזק.
- ב.** כל אחד כותב את הביקורת שלו. למשל, הטכנולוגיה המתקדמת אינה משפיעה על המוח ואינה גורמת לו נזק, אלא מסייעת ואף מפתחת אותו. לדוגמה, באמצעות הטכנולוגיה האדם יכול ללמוד דברים שלא יכול היה ללמוד בלעדיה....
- 4.** כל אחד מחווה את דעתו. למשל אני מסכימה עם קביעה זו. בעידן המחשבים הילד יושב כל הזמן מול מסך המחשב וממעט לצאת החוצה ולשחק עם ילדים אחרים. המחשב מזיק בהתפתחות קשרי חברה....
- 5. א.** דעתו של הכותב בפסקה האחרונה היא שאנחנו חייבים להיות ביקורתיים ולא להאמין לכל דבר. כלומר אנו חייבים לחשוב, ולא שהטכנולוגיה תחשוב במקומנו.
- ב.** (1) האמצעי הרטורי שבו משתמש הכותב בפסקה זו הוא שימוש בגוף שני: "תמהרו", "חשבו", "תהיו", "תבדקו", "תשמרו".
- (2) התרומה של אמצעי זה למאמר - לשכנע את הקורא כי עליו לחשוב. כמו-כן הכותב מנסה לקרב את הקורא לדעתו.

תרגיל 8 - תרגול בנוסח בחינת הבגרות

- 1. א.** שתי החלטות של הממשלה:
1. העלאת שיעור המע"מ ב-1%.
  2. הטלת מע"מ על ירקות ופירות. (ביטול הפטור ממע"מ)
- ב.** החלטות אלו תשפענה על המשק הישראלי בכך שיכנסו לקופת המדינה עוד 5.4 מיליארד שקלים. (3.6 מיליארד שקלים כתוצאה מהחלטה מספר 1 ועוד 1.8 מיליארד שקלים כתוצאה מהחלטה מספר 2)
- 2. א.** (4) בעלי ההכנסות הנמוכות יפגעו יותר.
- ב.** הוכחה מן המאמר על הבחירה: "השכבות החלשות מוציאות את כל הכנסתן לצריכה שוטפת, ולכן הם יספגו את כל העלאת המע"מ."
- 3. א.** תרומתו של הציטוט להבנת המאמר - להביא הוכחה מאדם שמבין (בכיר מהאוצר) לטענה כי העלאת המע"מ פוגעת באופן יחסי יותר בבעלי ההכנסות הנמוכות.
- ב.** התפקיד הרטורי של הציטוט הוא יצירת אמינות ותוקף לטענת הכותב.
- 4.** כל אחד מביע את דעתו האישית ומבסס אותה בעזרת דוגמאות מהמאמר.
- 5.** המשמעות שמקבל משפט זה במאמר - המס אינו תמים, אלא הרבה דברים מוספים אליו. כלומר למס יש ערך נוסף מלבד הטלת המס על ירקות ופירות והעלאת המס ב-1%. הערך הנוסף הוא ערך חיי האדם. ההחלטות של הממשלה גורמות לשכבת האוכלוסייה הנמוכה להיזקק לאוכל משום שאחרי שהחלטות האלו תתקבלנה היא לא תוכל לרכוש מוצרים בסיסיים, כמו עגבניה.

תרגיל 9 - תרגול בנוסח בחינת הבגרות

- 1.** לדעתי היחס של הכותב למורה לזימרה הוא יחס של הוקרה.
ביסוס: בזמן קריאת המאמר ניתן להרגיש כי כותב המאמר כותב בכבוד על המורה לזימרה. הוא טוען כי הסטריאוטיפ שדבק בה אינו נכון, וכי היעלמותה מתכנית הלימודים לילדים היא אסון.
- 2.** אירוע אחד - בשנות ה-80 ביטל משרד החינוך את שיעורי המוזיקה בבתי הספר כשיעורי חובה. ניתן היה למנוע ביטול זה על-ידי הקצאת כספים לנושא.
אירוע נוסף - בשנות ה-90 השוק הוצף בקלטות ווידאו לילדים.
- 3.** כל אחד כותב את דעתו. לדוגמה, אני מסכימה עם קביעה זו, תרבות השירה נעלמה. ילדים ובני נוער אינם מכירים את שירי ארץ ישראל משנות ה-60-80.....
- 4.** שדה סמנטי "מוזיקה": אקורדיון, שירונים, משוקק, נגינה, מוזיקה קלאסית, קאנון מוזיקאלי, מלודיה, סולמות, מוזיקה רומנטית, יהודית.
(בשאלה התבקשת לכתוב ארבע מילים או ביטויים)
- 5.** זוהי אינה המשמעות אליה התכוון כותב המאמר. המשמעות שאליה התכוון כותב המאמר היא לשירים ששרו באותה תקופה בישראל.
- 6.** הטענה: "הגיל הרך הוא המערב הפרוע של מדינת ישראל" - אצל ילדי הגן השירה מתנהלת כמו המערב הפרוע - בגל גן שרים אחרת מכיוון שלא נותרו מורות לזימרה מטעם משרד החינוך. ההורים אינם מכירים את השירים ששרים הילדים, אין פיקוח וכל גן מלמד איזה שיר שהוא רוצה באיזה מקצב שהוא רוצה.

1. א.

ניסוי	תיאור הניסוי	תוצאה
1	המשתתפים התבקשו לזהות תמונה של נחש בין תמונות של פרחים ותמונה של פרח בין תמונות של נחשים.	המבוגרים והילדים זיהו תמונה של נחש בין תמונות של פרחים במהירות רבה יותר מאשר תמונה של פרח בין תמונות של נחשים.
2	המשתתפים התבקשו לזהות תמונה של נחש בין תמונות של צפרדעים הדומות לנחשים.	המבוגרים והילדים זיהו את התמונה של הנחש במהירות רבה. מאשר תמונה של צפרדע בין תמונות של נחשים.
3	המשתתפים התבקשו לזהות נחשים בין תמונות של זחלים הדומים יותר לנחשים.	המבוגרים והילדים זיהו את התמונה של הנחשים במהירות רבה יותר. מאשר תמונות של זחלים בין תמונות של נחשים.

ב. כל אחד מביע את דעתו. לדוגמה, לפי דעתי ניסוי זה אינו מהימן ולא ניתן ללמוד ממנו דבר. אין אנו יודעים באיזה גודל היו התמונות. האם התמונות של הנחש היו באותו הגודל של תמונות הצפרדעים או של הזחלים. אין אנו יודעים היכן מוקמה התמונה, כלומר כאשר המשתתפים זיהו את הנחש מבין תמונות של זחלים האם תמונת הנחש היתה באמצע הדף או בצד. ומה היה קורה אם היו שמים תמונה של שחקן כדורגל בין תמונות של נחשים, או מה היתה התוצאה אם תמונות הנחשים היתה בין תמונות של אריות....

2. א. (3) פחד מנחשים הוא תכונה מולדת.

ב. נימוק אחד שמביאה כותבת המאמר לביסוס הטענה: ילדים קטנים אשר לא נתקלו כלל בנחשים זהו במהירות את תמונת הנחש בין תמונות גירויים לא מאיימים.

3. א. התרומה של הערת השוליים להבנת המאמר: יצירת אמינות.

ב. תרומתו של אמצעי רטורי סוגריים: הסבר

1. הסבר מהו הגירוי המאיים (נחשים)

2. הסבר מהו גירוי לא מאיים (זחלים)

תרומה נוספת - הרחבת הנאמר קודם לכן. דוגמה: שורה 6 (ובכלל זה בני אדם) ושורה 12 (ומאיומים אחרים בסביבתם)

4. שני קריטריונים להשוואה בין ההורים לבין הילדים:

1. זיהוי הגירוי

2. מהירות הזיהוי

- 1.** א. השימוש השכיח במבחן: הערכה מסכמת המסכמת את הישגי התלמיד בצורת ציון לצורך הסמכה לדוגמה תעודה.
ב. מטרתו של המבחן במערכת חינוך מבוססת סטנדרטים לסייע ללומדים להעריך את התקדמותם ואת צמיחתם בתהליך הלמידה.
- 2.** א. שני גורמים המגבירים את הסיכויים של המבחן לממש את ערכו הפוטנציאלי:
1. מחשבה בתכנון המבחן.
2. שילוב של שאלות סגורות ושל שאלות פתוחות.
ב. כל אחד מביע את דעתו. לדוגמה, כאשר המבחן מורכב משאלות סגורות הבודקות ידע הצהרתי (עובדות, מושגים) ומשאלות פתוחות הבודקות ידע הקשרי (יישום ידע) כל התלמידים יוכלו להפגין את הידע שלהם, לכן השילוב בין שני סוגי השאלות הוא גורם חשוב מאוד המגביר את הסיכוי של המבחן לממש את ערכו הפוטנציאלי וכל התלמידים יוכלו להעריך את התקדמותם....
- 3.** א. כותבי המאמר תומכים בשילוב של שתי הגישות עם דגש על "תרבות הערכה".
הוכחה: בפסקה ג' כתוב: בפסקה ח' כתוב כי הם ממליצים לשלב בין שתי התרבויות.
ב. "תרבות הבחינה" - בודקת ידע בסיסי ושינון החומר.
"תרבות הערכה" בודקת חשיבה ויישום החומר.
ג. כל אחד כותב את דעתו האישית. לדוגמה, אני תומכת בגישת "תרבות הערכה". לפי גישה זו התלמיד יהיה חייב להבין את החומר ולא לדקלמו....
- 4.** א. יתרון אחד לשימוש במבחנים אחידים: דרגת קושי זהה לכל התלמידים.
ב. כל אחד כותב איזה יתרון שהוא רוצה. לדוגמה, יתרון משלי לשימוש במבחנים אחידים: חוסך זמן למורה בבדיקת המבחנים.
- 5.** א. הטענה שהכותבים ביקשו לבסס באמצעות העובדה המוצגת בשורה הנ"ל היא ש"תרבות הבחינה" אינה מספיקה כאשר מחברים מבחן האמור להעריך את הישגי התלמיד.
ב. כל אחד כותב את הדעה שלו. לדוגמה, לפי דעתי "תרבות הבחינה" השתנתה במהלך שנות לימודיי. בזמן לימודיי בחטיבת הביניים רוב המבחנים היו מבחנים אמריקאים, שאלות סגורות ובמשך הזמן השאלות השתנו והן דורשות הבנה ויישום החומר. כמו כן אני שמה לב כי נושא ההבנה ויישום החומר נכנס לכל המקצועות, לא רק למקצוע הלשון. המורים מלמדים אותנו ליישם את החומר ולהיות ביקורתיים....

6. שתי חלופות נוספות להערכת הישגי התלמיד:

1. מבחן בית
2. פרזנטציה

כל אחד מסביר את דעתו. לדוגמה, המורה צריך לאמץ את שתי החלופות האלו מכיוון שהן נותנות מענה לתלמידים אשר נלחצים בשעת מבחן או סובלים מחרדת בחינות. בחינת בית - התלמיד יענה על המבחן בבית ויגיש אותו - בצורה כזו יכול התלמיד לשבת בשקט להתרכז בחומר, ללכת לספרייה ולהעמיק את ידיעותיו בנושא. פרזנטציה - חלופה זו מאפשרת לתלמיד לעמוד בכיתה ולדבר על החומר. ישנם תלמידים שההבעה בעל-פה טובה יותר מההבעה בכתב...

7. א. הכותבים משתמשים באמצעי הרטורי גוף ראשון: "אנו ממליצים..."

ב. המשמעות שמקבל המשפט "שילוב המבחן בתרבות ההערכה": יש לשלב את המבחן הקיים - המבחן שבדק ידע ושינון החומר בתרבות ההערכה, כלומר בחשיבה ויישום החומר.

8. (1) שלוש מילים או ביטויים מן השדה הסמנטי "ידע הצהרתי": עובדות, מושגים, עקרונות.
- (2) שתי מילים או ביטויים מן השדה הסמנטי "ידע תהליכי": מיומנויות, ערכים.
- (3) שתי מילים או ביטויים מן השדה הסמנטי "ידע הקשרי": יישום ידע, מיומנות בהקשרים.
- (4) השימוש בשני השדות הסמנטיים משרת את הכותבים במסר שהם רוצים להעביר למורים - שִׁלְבוּ בין שתי הגישות. השילוב יצור שילוב בין ידע הצהרתי לידע תהליכי לידע הקשרי!

תרגיל 12 - תרגול בנוסח בחינת הברות

1. התשובה על שאלה: "איך זה שמכל העונות של "כוכב נולד" לאורך השנים יצאו כל כך מעט כוכבים?", על פי המשך המאמר: יוצרי התכנית "כוכב נולד" אינם מצליחים למצוא באמת את הכישרונות הגדולים, שישארו גם אחרי שהתכנית תסתיים. גם הקהל אינו יוצר כוכבים מכיוון שהוא מפסיק להתעניין בהם ברגע שהתכנית יורדת מהמסך.

2. א. דעתה של הכותבת על התכנית: אף על פי שהציבור לוקח חלק ומסמס לכוכב שהוא אוהב, התכנית אינה מצליחה לייצר כוכבים, הם נעלמים אחרי הכתבות בעיתון.

ב. שתי מילים (או ביטויים) שהכותבת משתמשת בהן כדי להדגיש את דעתה:

1. "לא הצליחו להותיר חותם"

2. "לא יצאה הבשורה"

להלן מילים / ביטויים נוספים: "העשן התפוגג", "נותרנו לבד בחושך", "שקט", "נעלמו כלא היו"

ג. כל אחד כותב את דעתו. לדוגמה, אני תומכת בדעתה של הכותבת. אכן אלה "כוכבים" לזמן קצר, יש להם 15 דקות של תהילה...

3. התופעה היא תופעה חד-פעמית מכיוון שנינט היא כוכבת אמיתי הנמצאת הרבה רמות מעל השאר.

4. שלושת הבדלים בין תכניות התכנית "כוכב נולד" לבין התכנית "אמריקן איידול", על פי המאמר:

1. התכנית "אמריקן איידול" מספקת כוכב בסוף כל תכנית.
2. הציבור באמריקה קונה את האלבומים של הכוכב.
3. משתתפי התכנית "אמריקן איידול" ממשיכים לחיות אחרי שהתכנית יורדת מהמסך. הם מקליטים, מופיעים.

5. א. האשמים, לדעתה של כותבת המאמר, בכך שאף כוכב לא נולד בתכנית "כוכב נולד" הם

1. יוצרי התכנית שלא מצליחים למצוא כישרונות גדולים, הם לא מטפחים את הפוטנציאל של הזוכים, אולי הם אינם יודעים להפוך אותם מאנשים מוכרים שיודעים לשיר לכוכבים.
  2. חברת ההפקות - הדרך שבה היא ממיינת את המתמודדים, על האופן שבו היא מלבישה את האנשים, ממתגת ומוכרת אותם לציבור.
  3. הציבור בישראל שמתעניין במתמודדים ובזוכים כל עוד התכנית משודרת, אך ברגע שהיא מסתיימת הוא מפסיק להתעניין בהם.
- ב. כל אחד מביע את דעתו. לדוגמה, אינני מסכימה עם דעתה של כותבת המאמר. כל שנה יוצאים כוכבים מכוכב נולד. הם מקליטים שירים ומופיעים. נינט, שנבנתה בזכות תכנית הטלוויזיה "השיר שלנו" ולא באמצעות השירה שלה....

6. א. ארבע מילים (או צירופי מילים) השייכים לשדה השדה הסמנטי "עולם הבידור":

1. אלבום
2. סינגל
3. להיט
4. מקליטים

מילים נוספות: מופיעים, "איידול", חברת ההפקות, מוזיקה, מפורסמים.

ב. התרומה של אמצעי רטורי זה למאמר: העצמה של הטיעון, קרבה לקורא (שימוש במילים שהוא מכיר)

7. הכותבת משתמשת במאמר בכמה אמצעים רטוריים.

א. שני אמצעים רטוריים + הדגמה:

1. שימוש בגוף שני, כגון: "חכו שניה. רגע לפני אתם מתמכרים..."
2. לשון ציורית: מטפורה - "כמו משוגעים".

אמצעים נוספים:

שאלה רטורית: "איך זה שמכל העונות של "כוכב נולד" לאורך השנים יצאו כל כך מעט כוכבים?

חזרות: "אנו מסמסים, סימסנו...."

שימוש בשדה סמנטי "זמן": שניה, רגע, דקה

ב. השימוש בשני האמצעים הרטוריים משרת את טענת הכותבת: יצירת קרבה בין הכותבת לקורא, חיזוק הטענה, יצירת מעורבות.

תרגיל 13 - תרגול בנוסח בחינת הבגרות

1. א. טענתו של הכותב בסיום המאמר - היום חוש הטעם אינו ממלא את תפקידו.
ב. "בודאי שלא", "החושים התקוהו"
ג. כל אחד כותב את דעתו. אני מסכימה לדעתו של הכותב אנשים פחות ופחות משתמשים בחוש הטעם שלהם. הם מסתכלים על תאריך התפוגה של המוצר לפני שהם אוכלים אותו. יחד עם זאת לחוש הטעם יש תפקיד של הישרדות כי הוא מגן עלינו מפני צריכת אוכל מקולקל.

2. שבעה שלבים:

1. המזון נלעס.
2. המזון מתפורר לחלקיקים קטנים.
3. החלקיקים מתמוססים ברוק המוליך אותם לכל חלקי הפה.
4. תא חוש הטעם טועם את חומרי הטעם.
5. תא החוש מעביר את המסר אל תאי העצב.
6. תאי העצב מוליכים את המסר אל המוח.
7. המוח מפענח את האותות לטעם.

3. ה"טעם" כפי שעולה מן המאמר הוא תוצר משולב של חוש טעם וריח בצרוף גורמים נוספים. דוגמאות:

1. הריחו תמצית תפוז ולאחר מכן אכלו שוקולד - טעם השוקולד יהיה תפוזי.
2. קחו מזון עשיר בטעמים סתמו את האף באופן הרמטי ונסו לחוש בטעם - לא רק הריח אבד, אלא גם הטעם נפגם, ואולי אפילו נעלם.

4. א. חמישה גורמים המעורבים בחוויית האכילה:

1. חוש הריח
2. חוש הטעם
3. חוש הראייה (המְרָאָה)
4. הצבע
5. הצורה

גורמים נוספים: מרקם המזון, תחושות ריגושיות וזיכרונות.

ב. דוגמה לשני גורמים המעורבים בחוויית האכילה: נצבע תות שדה בצבע צהוב - שני הגורמים המעורבים בחוויית אכילת תות השדה כעת הם צבע וצורה. האנשים שיטעמו את תות השדה יראו את הצורה של תות השדה, ואת הצבע הצהוב. לאחר טעימה הם ציינו כי זיהו טעמי אננס.

ג. הבדל אחד בין חוש הטעם לבין חוש הריח - את הריח ניתן להריח מרחוק, לעומת זאת הטעם מחייב מגע ישיר עם המזון.

5. א. ארבע מילים (או ביטויים) מן השדה הסמנטי "תחושות חיוביות": "מתוק", "תחושת העונג", "ניחוח ערב", "טעם ארומטי".

ב. השימוש בשדה סמנטי זה משרת את הכותב בכך שהוא יוצר קירבה בינו לבין הקורא כדי להסביר את דבריו ולהעצים את הטיעון.

6. כל אחד יבחר בטענה הנראית לו ביותר ויבסס את דבריו בעזרת דוגמאות.

7. א. שתי דוגמאות התומכות בטענה זו:

1. רצון לאכול יותר ממתקים ואוכל משמין.

2. דחייה של אוכל בריא, כגון ירקות.

ב. שתי דוגמאות משלי המתנגדות לטענה זו:

1. הכנת אוכל בריא טעים

2. יודעים מאיזה טעם יש להימנע מאכילתו. (למשל אדם הרוצה לשמור על דיאטה ימנע

מהטעם המתוק)

8. א. שלוש משמעויות למילה "טעם" שניתן להבין ממשפט זה:

1. תכלית

2. גורם

3. תחושה

ב. תכלית

9. שני אמצעים רטוריים + הדגמה:

1. שימוש בדוגמאות. למשל דוגמה המסבירה מהו טעם אומאמי: קחו עגבניה חסרת טעם וזרו עליה מלח. הטעם שיתקבל הוא טעם אומאמי.

2. שימוש בגוף שני: "קחן מזון עשיר בטעמים סתמו את האף באופן הרמטי ונסן לחשו טעם"